

Liljevalchs utbyggnad

Motion av Peter Wallmark (SD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till det som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att anpassa Liljevalchs utbyggnad till originalbyggnaden. Som exempel på kostnadseffektiva anpassningar anges justering avseende byggnadens färg, fönster och andra yttre attribut. Behovet av justeringar motiveras av att tillbyggnaden inte anses passa in i den befintliga arkitekturen på ett sådant sätt att det värnar Nationalstadsparken. Utformningen anses främmande på platsen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att den slutliga utformningen är i överensstämmelse med planbeskrivningen.

Fastighetsnämnden finner inte att det finns anledning att på nytt pröva frågan om en anpassning till Liljevalchs konsthall.

Stadsbyggnadsnämnden konstaterar att den yttre gestaltningen har hanterats och bedömts i de processer som legat till grund för den antagna detaljplanen och givet bygglov.

Östermalms stadsdelsnämnd anser inte att det är lämpligt att i efterhand justera byggnaden.

Mina synpunkter

Liljevalchs konsthall har under de senaste åren genomgått omfattande renoveringar och tillbyggnad för att modernisera klimat- och säkerhetsförutsättningar och att tillskapa mer utställningsutrymme.

Motionären anför att kommunfullmäktige bör ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ändra tillbyggnaden avseende färg och fönster. Liljevalchs konsthall förvaltas av fastighetsnämnden vilken således är den rätta instansen att lyfta frågan om tillbyggnadens exteriör.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till det som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 9 mars 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Joakim Larsson

Hans Altsjö

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Därutöver vill vi anföra följande:

Sverigedemokraterna föreslår att Liljevalchs tillbyggnad bör kompletteras med ny utformning. Justeringar bör göras avseende byggnadens färg, fönster- och andra yttre attribut, vilka bör ta inspiration av, och anpassas till, originalbyggnaden. Flera remissinstanser anser att tillbyggnaden utgör ett mycket värdefullt tillägg av samtida arkitektur.

Vi menar att bedömningen av vad som kan anses vara ett mycket värdefullt tillägg av samtida arkitektur understryker behovet av att genomföra en bred medborgarundersökning om stockholmarnas preferenser vad gäller den arkitektur som ska förverkligas i staden. Utformningen av Liljevalchs tillbyggnad belyser på ett närmast övertydligt sätt det nuvarande demokratiska underskottet i stadsbyggnadsfrågor. Det är också en skandal att kostnaderna för bygget har mer än fyrdubblats. Vår utformning harmoniserar med kringliggande byggnader och skapar en helhet runtom den kulturellt viktiga platsen runt Liljevalchs.

Remissammanställning

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att stadsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att anpassa Liljevalchs utbyggnad till originalbyggnaden. Som exempel på kostnadseffektiva anpassningar anges justering avseende byggnadens färg, fönster och andra yttre attribut. Behovet av justeringar motiveras av att tillbyggnaden inte anses passa in i den befintliga arkitekturen på ett sådant sätt att det värnar Nationalstadsparken. Utformningen anses främmande på platsen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 december 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige beslutade den 25 januari 2016 att medge fastighetsnämnden rätt att genomföra till- och ombyggnad samt renovering av Liljevalchs konsthall samt att medge kulturnämnden rätt att teckna tillägg till hyresavtal med fastighetsnämnden som en följd av investeringen (dnr 122-1674/2015, utl. 2016:3). Till följd av fördyringar i projektet fattade kommunfullmäktige därefter vid två tillfällen reviderade genomförandebeslut; dels den 3 april 2017 (dnr 122-290/2017, utl. 2017:779), dels den 14 oktober 2019 (dnr KS 2019/917). Tillbyggnaden, som benämns Liljevalchs+, öppnade för allmänheten i augusti 2021.

Stadsledningskontoret kan konstatera att fastighetsnämndens och kulturnämndens gemensamma projekt har föregåtts av en ändrad detaljplan, som stadsbyggnadsnämnden påbörjade 2013 i samband med att fastighetsnämnden genomförde en internationell arkitekttävling för tillbyggnaden. Stadsbyggnadsnämnden beslutade om detaljplanen (Dp 2012-19480) den 28 april 2016, vilken vann laga kraft den 21 december 2016. I planbeskrivningen anges att den nya utställningshallen i höjd anpassar sig till Liljevalchs konsthall och att den är tillbakadragen, så att Liljevalchs stora utställningshall fortsatt är huvudnumret i stadsrummet, samt att den ges en egen identitet med en särpräglad arkitektur. Det framgår vidare att tillbyggnaden sker i en del av Nationalstadsparken där det under mycket lång tid har skett förändringar och vars byggnader berätt-

tar om områdets historia. Den nya konsthallen förstärker karaktären av kultur- och konstkluster på denna del av södra Djurgården, som benämns Evenemangsparken. Det konstateras att platsen för den planerade tillbyggnaden består av hårdgjord stadsmark, varför byggnationen bedöms ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö.

I en konsekvensanalys av kulturmiljön, som genomfördes på uppdrag av stadsbyggnadsnämnden inom ramen för detaljplanearbetet, anges att värdet hos riksintressena (Stockholms innerstad med Djurgården samt Nationalstadsparken) förblir oförändrat även efter en tillbyggnad. Placeringen anses överensstämma med karaktären hos den befintliga kulturmiljön. Det finns dock risk att fasaden hos det vinnande tävlingsförslaget, som på nära håll är detaljmässigt genomarbetad, på avstånd kan komma att upplevas som oartikulerad och kompakt. Därmed kan den upplevas som alltför ensartad och monoton i förhållande till karaktären hos den omgivande bebyggelsen i området.

Stadsledningskontoret anser att de brister i gestaltningen av tillbyggnaden, som motionären anser föreligger, saknar objektiv grund. Gestaltningen har prövats i samband med framtagande av detaljplan och därefter vid givande av bygglov samt i remisser till berörda instanser.

Stadsledningskontoret anser att den slutliga utformningen är i överensstämmelse med planbeskrivningen och att det därför saknas grund för ett uppdrag av det slag som motionären föreslår.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2021 följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden förklarar ärendet för omedelbart justerat.

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighetskontoret förvaltar Liljevalchs konsthall sedan årsskiftet 2010/2011. Kontoret har därmed varit byggherre för tillbyggnaden.

Byggnadens utformning har hanterats och bedömts i alla processer som lett fram till det färdiga resultatet. Byggnaden överensstämmer med översiktsplanens intentioner för det så kallade evenemangsområdet på Djurgården. Den nya utställningshallen har i höjd anpassat sig till Liljevalchs konsthall. Byggnaden är tillbakadragen så att Liljevalchs norra stora utställningshall fortsatt är huvudnumret i stadsrummet. Berörda remissinstanser inom staden om till exempel Stadsmuseet liksom länsstyrelsen

som har att granska planens påverkan på Nationalstadsparken har godtagit nuvarande gestaltning.

Fastighetsnämnden, kulturnämnden liksom kommunfullmäktige har genom sina fattade beslut välkomnat och godkänt gestaltningen som getts byggnaden av en av Sveriges mest namnkunniga samtida arkitektkontor liksom den konstnärliga utformningen av fasaderna. Tillbyggnadens yttre gestaltning har följaktligen legat till grund för stadens investeringsbeslut, liksom för den antagna detaljplanen och givna bygglov där gestaltning prövats av olika remissinstanser. Kontoret finner därför att det inte finns anledning att på nytt pröva frågan om en anpassning till Liljevalchs konsthall och 1910-talets formspråk.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 november 2021 följande.

Stadsbyggnadsnämndens beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Liljevalchs konsthall, som är ritad av arkitekten Carl Bergsten, invigdes 1916. Huvudbyggnaden liksom den intilliggande cafébyggnaden Blå porten har de senaste åren renoverats. För att tillskapa mer utställningsutrymme men också moderna klimat- och säkerhetsförutsättningar utreddes därför frågan om en tillbyggnad. En internationell tävling genomfördes och vanns av arkitekten Gert Wingårdh och konstnären Ingegerd Råman. Tävlningen följdes av ett detaljplanearbete med utgångspunkt i det vinnande förslaget. Stadsbyggnadsnämnden beviljade bygglov 2017 och tillbyggnaden invigdes i augusti 2021.

I planbeskrivningen beskrivs att ”Tillbyggnaden har i höjd och volym ett släktskap med den befintliga konsthallen, men ges samtidigt en egen identitet med en särpräglad arkitektur.” Tillbyggnadens gestaltning regleras även i detaljplanens utformningsbestämmelser. I det gestaltungsprogram som togs fram i anslutning till bygglov redovisas material, kulörer och detaljer

Tillbyggnadens yttre gestaltning har hanterats och bedömts i de processer som legat till grund för den antagna detaljplanen och givet bygglov. Stadsbyggnadsnämnden och kommunfullmäktige har genom sina beslut godkänt tillbyggnadens gestaltning. Kontoret anser att tillbyggnaden utgör ett mycket värdefullt tillägg av samtida arkitektur.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2021 följande.

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Reservation anfördes av Anders Lindman (SD), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 oktober 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med motionären om att de är viktigt och värna de kulturhistoriska värdena i Nationalstadsparken, inklusive den del som kallas Evenemangsparken där Liljevalchs konsthall ligger. Evenemangsparken omfattar den mer bebyggda västra delen av Djurgårdsön. Området kännetecknas av små och stora evenemangsbyggnader inpassade i ett kulturpräglad parklandskap. Evenemangsparken har en obruten tradition som nöjes- och utflyktsmål för stockholmarna. Samtidigt som det är viktigt att värna och bevara de kulturhistoriska värdena i den befintliga bebyggelsen så anser förvaltningen att det är viktigt att området fortsätter utvecklas och att ny arkitektur kan komplettera den äldre bebyggelsen på ett bra sätt. Liljevalchs konsthalls nya tillbyggnad står i kontrast till den ursprungliga byggnaden. Huruvida den nya tillbyggnaden passar in i den befintliga bebyggelsen eller inte finns det olika åsikter om. Förvaltningen anser dock inte att det vore lämpligt att i efterhand justera byggnaden genom att exempelvis ändra färgsättning. Den grundtanke som gett tillbyggnadens utryck, och som stadsbyggnadsnämnden beslutat om, bör få vara kvar som ännu en arkitektonisk årsring i Evenemangsparken.

Reservationer m.m.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Peter Wallmark (SD) föreslår att fastighetsnämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anför följande:

Att tillbyggnaden i höjd har anpassat sig till den ursprungliga konsthallen, att den är tillbakadragen så att det ursprungliga Liljevalchs fortsatt är huvudnumret i stadsrummet (från land), att en av Sveriges mest namnkunniga samtida arkitektkontor utformat tillbyggnaden, eller att berörda remissinstanser inom staden som till exempel Stadsmuseet har godtagit nuvarande gestaltning, är inget som får slutresultatet att bli mer förlåtande. Det är också en skandal att kostnaderna för bygget har tillåtits skena från 130 miljoner till 570 miljoner, dvs mer än fyrdubblats.

Sverigedemokraterna hoppas att detta blir det sista bygget som uppförts i stadens regi både vad det gäller bristen på demokrati i gestaltungsfrågan och den skenande kostnadsökningen.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Peter Wallmark (SD) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen samt att därutöver anför följande:

I motionen föreslår Sverigedemokraterna att Liljevalchs tillbyggnad bör kompletteras med ny utformning. Justeringar bör göras avseende byggnadens färg, fönster-och andra yttre attribut, vilka bör ta inspiration av, och anpassas till, originalbyggnaden. Kontoret anser att tillbyggnaden utgör ett mycket värdefullt tillägg av samtida arkitektur. Vi menar att kontorets bedömning av vad som kan anses vara ett mycket värdefullt tillägg av samtida arkitektur understryker behovet av att genomföra en bred medborgarundersökning om stockholmarnas preferenser vad gäller den arkitektur som ska förverkligas i staden. Utformningen av Liljevalchs tillbyggnad belyser på ett närmast övertydligt sätt det nuvarande demokratiska underskottet i stadsbyggnadsfrågor

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Lindman (SD) enligt följande.

Anders Lindman (SD) yrkar att Östermalms stadsdelsnämnd beslutar att föreslår för kommunfullmäktige att stadsdelsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen samt därutöver anför följande:

I förvaltningens uttalande framhålls bland annat att Nationalstadsparken bör värnas så att nya byggnader som uppförs passar in, särskilt om de ska utgöra ett komplement till befintlig arkitektur. Även om det gäller enskilda exploateringar. Förvaltningen håller också med om att det är viktigt att värna de kulturhistoriska värdena i Nationalstadsparken, inklusive den del som kallas Evenemangsparken där Liljevalchs konsthall ligger. Området kännetecknas av små och stora evenemangsbyggnader inpassade i ett kulturpräglad parklandskap. Evenemangsparken har en obruten tradition som nöjes- och utflyktsmål för stockholmarna. Samtidigt som det är viktigt att värna och bevara de kulturhistoriska värdena i den befintliga bebyggelsen så anser förvaltningen att det är viktigt att området fortsätter utvecklas och att ny arkitektur kan komplettera den äldre bebyggelsen på ett bra sätt. Men i utbyggnaden av Liljevalchs konsthall kan vi konstatera att den främsta kritiken har riktat sig mot utformningen som av vissa anses både främmande på platsen och i relation till den ursprungliga byggnaden.

För att på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt få den nya tillbyggnaden att passa in bättre i den befintliga miljön föreslår Sverigedemokraterna att justeringar avseende byggnadens färg, fönster- och andra yttre attribut tar inspiration av och anpassas till originalbyggnaden. Sverigedemokraterna föreslår därför att stadsbyggnadskontoret ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att anpassa Liljevalchs utbyggnad till originalbyggnaden.